

2024-12-13

Årsredovisningar av riktat stöd till lokal samverkan barn och unga utifrån statliga medel enligt Handlingsplan psykisk hälsa

Sammanfattning

- Team socialtjänst Sydväst, brottförebyggande unga med risk för kriminalitet. Samverkan polis, psykiatri, skola, funktionsstöd
- Härryda team Rävlanda (vårdcentral, socialtjänst, elevhälsa) för tidig upptäckt och tidiga insatser vid oro för familjer. Proaktiv SIP som ett verktyg.

Genom Proaktiv SIP erbjuds ett samordnat tvärprofessionellt stöd med tidiga insatser utifrån ett familjecentrerat förhållningssätt och i linje med patientcentrerad vård. Insatserna utgår från familjens behov snarare än vad respektive verksamhet enskilt erbjuder. Vi jobbar fortsatt med att försöka informera på ett avdramatiserat och tryggt sätt, för att minska tröskeln. Behov finns att på ett lättillgängligt och pedagogiskt sätt informera om Proaktiv SIP. Därför kommer det att arbetas fram material som vi på olika sätt behöver sprida till målgrupperna om vad en Proaktiv SIP är och på vilket sätt det kan vara ett stöd i föräldrarollen.

Samverkan har utvecklats mellan vårdcentralen i Rävlanda och Härryda kommuns socialtjänst och är nu etablerad. Kontakt med elevhälsan i Rävlandaskolan är nu också etablerad för att i samverkan uppnå en helhetssyn på barnens hela livssituation. Arbeta pågår med att hitta vägar in till de närliggande kommunerna för att även där tidigare och bredare kunna erbjuda stödinsatser från både kommun och hälso- och sjukvård tillsammans. Inför 2025 planerar vi att utveckla samverkan med övriga vårdcentraler i Härryda kommun.

- Öckerö HLT-team (Hälsa-Lärande-Trygghet) för strukturerat tidigt samordnat stöd-”våra gemensamma barn”. SIP som ett verktyg. Styr-, lednings- och operativ grupp. Implementeras i ordinarie arbete 2025.

Alla verksamheter som ingår i HLT-samverkan kan identifiera barn och unga som är i behov av ett samordnat stöd över verksamhetsgränser. Om bedömningen görs att samverkan mellan olika verksamheter behövs, bjuds barn och föräldrar in till ett gemensamt SIP-möte. Mötet blir utgångspunkten för en gemensam plan framåt där alla parter strävar efter gemensamma mål med tydlig ansvarsfördelning. Det är viktigt att säkerställa en sammanhållen vårdkedja för att motverka att barn och unga med behov av stöd och hjälp faller mellan stolarna. Generella insatser, insatser inom första linjen och specialiserade insatser, ska genom etablerade strukturer och rutiner skapa sömlösa övergångar.

Vi har startat upp vårt första operativa HLT-team 6 november. HLT-teamet kommer sedan att fortsätta träffas varannan onsdag. Höstens arbete riktas in på att hitta de former som passar för just Öckerö kommun. Vi har arbetat med att anpassa handboken om HLT, som är skapad av region Västerbotten tillsammans med kommunerna i regionen, till Öckerö kommun och vår regionala primärvård.

- **Mölndal Team mot problematisk skolfrånvaro (socialtjänst, skola, UPH, obesitasprojektet) förstärks med logopedresurs.**

Logopedens roll i teamet har bidragit till att elever med svårigheter att uttrycka sig kan få sin röst hörd. Teamet möter elever med NPF, ångest, språkstörning eller inlärningssvårigheter. Dessa grupper kan ha svårt att uttrycka sig och tydlig kommunikation behövs. Detta innebär att tydligheten förbättras bland annat genom att begrepp förklaras och kommunikationen förstärks på flera plan, till exempel med bilder eller en tydlig struktur. Blir också ett stöd till överbelastade och pressade föräldrar som hjälps av en tydlig struktur och kommunikationstjädnade metoder i flera led.

Teamet har inlett fördjupad samverkan med Omtankens UPH som har en kurator som riktar in sig på barn och unga med hög skolfrånvaro. Här har samverkan kring barn blivit möjlig och kan nyttjas mer framöver. Närvaroteamet har också inlett en samverkan med Sportrehab i Frölunda som har en satsning för barn med hög skolfrånvaro. Sportrehab ska skapa en folder med visuellt stöd, info om Sportrehab, kort psykoedukation kring hälsa/fysisk rörelse samt kontaktuppgifter som Närvaroteamet kan ha med sig och ge till familjer. En hel del Mölndals barn åker till Frölundamottagningen redan nu. En person i Sportrehabgruppen forskar just nu på kopplingen skolfrånvaro och effekten av fysisk aktivering.

- **Mölndal Barnhälsoteam (socialtjänst, förskola) förstärker samverkan med BVC och familjecentraler för tidig upptäckt av social problematik och familjers behov av stöd.**

Uppdragets aktiviteter präglas av samverkan, utbildning och stöd. Ett syfte är att öka antalet små barn som tar emot insatser från socialtjänsten. Fokus ligger på att utvärdera och utveckla arbetet med SIP och samordning av insatser för små barn i behov av särskilt stöd för både föräldrar och yrkesverksamma, vilket bidrar till en större helhetssyn på barn och familjers behov av stödinsatser och hur vi tidigt kan nå de familjer som har behov av det. Det har hållits regelbundna träffar med socialtjänsten för föräldrar på olika BVC, där bland annat ämnen som föräldraskap, barnhälsa och samverkan mellan olika samhällsinstanser har diskuterats. Träffarna har också hållits på specifika förskolor. Flertalet samverkansträffar har hållits med förskolor och skolor, där fokus har legat på att förbättra kommunikationen och samarbetet mellan förskola, skola, socialtjänst och hälsovård. Möten med BVC-psykologerna, samt samverkansmöten med både BVC och förskolor, har lett till diskussioner med målsättning att få en samsyn kring hur vi tidigt kan ge stödinsatser till föräldrar och barn.

Flertalet utbildningsinsatser har genomförts under året, som till exempel "Se barnet inifrån" som getts av socialtjänsten till pedagogerna, samt utbildning om Samordnad Individuell Plan (SIP) för förskolor och BVC. Dessa insatser syftar till att öka kompetensen bland professionella och förbättra samverkan kring barn i åldern 0-5 år och deras föräldrar.

- Utifrån Små barn Nordost (bhv, psykologmott. små barn, SBUA, hab, logopedi, förskola) ges utbildningsinsatser till förskolan och bhv. För tidig upptäckt och tidiga insatser vid utvecklingsrelaterade funktionssvårigheter.

Alla insatser vi nu genomför med stöd av medel vi beviljats har planerats utifrån identifierade behov tillsammans med aktuell ledning hos samverkansparterna och genomförs nu i samverkan. Satsningen bygger på tidigare utarbetade arbetssätt för samverkan i stadsdelen och mångårig klinisk erfarenhet samt kunskap från aktuell forskning med ett tydligt syfte att verkamma arbetssätt ska implementeras, samt spridas.

1. Tre stora utbildningsinsatser riktat till förskola. Psykolog och specialpedagog i specialistsjukvård har varit ansvariga. En skriftlig utvärdering pågår, men den muntliga återkopplingen har varit positiv. Pedagogerna tycker att utbildningsinnehållet har varit användbart och gett

redskap att möta barn med svårigheter inom områdena samspel, kommunikation och lek. Under utbildningstillfällena framkom önskemål att sprida kunskapen till alla pedagoger på Öppna förskolorna i Göteborg.

2. Läkare från specialistsjukvård tillsammans med psykolog från Psykologmottagning föräldraskap och små barn ansvarat för tre utbildningstillfällen (å två timmar) om tidig identifikation av utvecklingsavvikelser. Särskilt fokus på tidiga regleringsproblem (svårigheter med sömn, uppfödning/mat och/ eller skrikighet) och tidiga symptom på autism och andra utvecklingsneurologiska tillstånd. Samtliga BHV-sjuksköterskor deltog och vid 1–2 av tillfällen även 3 allmänläkare från vc. Arbetet på BVC har utvecklats med teambesök där BHV- sjuksköterska, läkare och BVC-psykolog gemensamt träffar barn och familj vid oro för barnets utveckling. BVC personalen uttrycker i utvärdering av utbildningen att de fått ökad kunskap och trygghet för tidig identifiering av utvecklingsavvikelser hos små barn och strategier för att i mötet med familjen guida föräldrarna att stödja sitt barn.

- Föräldrastödjare från specialistvård på Familjecentraler i Nordost för barn med ättsvårigheter

Föräldrastödjare (kurator) med koppling till ätutvecklingsteam på Specialistcentrum barn och unga vid Angered närsjukhus har tillsammans med familjecentralers medaktörer utvecklat arbets sätt för att tidigt identifiera behov och erbjuda föräldraskapsstöd och råd till föräldrar i ett tidigt skede för att stödja ätutveckling hos små barn. Förhoppning är att behov av mer omfattande insatser inom bland annat specialistvården på så sätt kan undvikas för del av barnen.

Arbets sättet skapar en mer sammanhållen vårdprocess för barn och familj. Förhoppning är att arbets sättet kommer innebära färre återbesök till BVC och att behov av att remittera till specialistnivå kommer minska.

34 familjer har tagit del av insatserna januari-november 2024. Arbetet har utvärderats genom enkät till föräldrar, samt enkät och dialogsamtal med BHV sjuksköterskor. Föräldrar upplever en minskad oro och förbättrade matsituationer, och upplever sig och sina barn hjälpta. BHV-sjuksköterskor ser att insatsen fyller

ett viktigt behov då behov av stöd till familjer med barn med ättsvårigheter fortsatt är stort. Det kommer fortsatt följas.

- Spädbarnsverksamheten Vårväderstorget-Tidiga samordnade insatser i samverkan förskola, vårdcentral och socialtjänst.

Grundkriteriet för urval av föräldrar som erbjuds plats i Spädbarnsverksamheten är att det finns en risk för anknytnings- och samspelssvårigheter och därmed en sviktande omsorgsförmåga. Föräldrarna som deltar har erfarenhet av våld, missbruk, depression i samband med förlossning, egna diagnoser eller andra erfarenheter. Dessa erfarenheter hos föräldrarna riskerar att påverka barnens hälsa och utveckling. Insatsen kan ibland påbörjas redan under graviditeten. Familjerna rekryteras från de olika professionerna på familjecentralerna och Haga mödra- och barnhälsovårdsteamet. Verksamheten tar även emot familjer på bistånd från Socialtjänsten. Målet är att skapa bättre förutsättningar för sina barn.

Under perioden november 2019 och december 2024 har totalt 47 familjer varit inskrivna (47 barn och 47 mammor och 18 pappor). Barnen har varit mellan två veckor till 9 månaders ålder vid uppstart och i genomsnitt har familjerna deltagit i verksamheten i 8 månader. Av de som deltagit har tolv barn varit biståndsärenden. Från och med våren 2024 har trycket ökat och fler och fler verksamheter har vänt sig till spädbarnsverksamheten med familjer som har behov av insatsen.

- Göteborgs Ungdomsmottagningar genomföra YAM på ett antal högstadieskolor i Göteborgsområdet.

Arbetar för att etablera vidare samverkan med högstadieskolor. Har en önskan om att YAM på sikt skall nå ut till alla åttondeklassare i delregionen som helhet, dvs Partille, Härryda, Mölndal, Göteborg och Öckerö men har i nuläget kapacitet att nå ut till omkring 30–40 klasser under året, cirka 1000 elever.

Upplevelsen hos instruktörerna var under början av året blandad; ramarna kring hur YAM enligt manualen ska genomföras var snäv, vilket gjorde arbetet i utmanande grupper svårt. Detta var också en delförklaring till att tre av instruktörerna valde att lämna projektet; det fanns dock även privata skäl. Under året har ett gediget arbete pågått med att anpassa programmet efter de förutsättningar vi mött utan att frångå grundpremisserna i YAM. Tillsammans med utökad kommunikation med skolorna har detta arbete gett större framgång och

tillfredsställelse i genomförandet av YAM på skolorna. Erfarenhet från vårterminen visar att YAM som program är svårt att genomföra i klasser där de sociala utmaningarna är stora och tryggheten eleverna emellan låg.

- Nio instruktörer från Ungdomsmottagningarna i Göteborg utbildades i YAM av Karolinska Institutet. Tre instruktörer hoppade av olika skäl av under hösten.
- Sex högstadieskolor erhöll YAM under våren i Göteborg: Skälltorpsskolan, Svartedalsskolan, Böskolan, Elyseum Montessoriskola, Assaredsskolan samt Änglagårdsskolan. Totalt 5 klasser och ca 400 elever.
- Under hösten genomfördes YAM i sammantaget 10 klasser på 5 skolor; Lindåsskolan, Ugglumskolan, Böskolan, Utmarksskolan samt Elyseum Montessoriskola, totalt ca 300 elever.
- Utvärdering visar att en majoritet har tyckt att det varit bra att YAM genomförts i deras klass. Särskilt programmets inslag av att utforska dilemmasituationer genom rollspel har uppskattats. Vanliga kommentarer har varit att de lärt sig nya saker om psykisk hälsa, att de fått bra information om vart de kan vända sig vid behov av stöd, att det varit intressant att diskutera hur svåra situationer i livet kan hanteras. En minoritet av eleverna har uttryckt att programmet varit tråkigt, och/eller att de inte förstått syftet med att delta.